

Találkozások az OPKM-mel

Kelemen Elemér

Találkozásaim az OPKM-mel

Tanári pályám kezdete csaknem egybeesett az Országos Pedagógiai Könyvtár újjászervezésével, és munkám hamarosan össze is hozott velem. 1959-ben ugyanis a dombóvári *Apáczai Csere János Leánygimnázium*, majd 12 Évfolyamos Iskola kezdő magyar-történelem szakos tanáraként, mint a testület új és legfiatalabb tagja, az akkor még elkülönített ifjúsági könyvtár felelőse lettem. A szokatlan feladattól eredő tájékozódási kényszer hozta látókörömbe országos „gazdánkat”, mindenekelőtt az OPK által kiadott *Iskolai Könyvtárosok Tájékoztatóját*. Itt és így kezdődött könyvtárosi pályám és az az – elsősorban önmagamnak előírt – autodidaxis, amely a jogos önvédelemből mélyebb érdeklődéssé, rendszeres szakmai tájékozódássá, céltudatos önképzéssé alakult át.

A dombóvári „előjátékkal” magyarázható, hogy amikor – külső körülmények, lakáshelyzetünk megoldhatatlansága folytán – megválni kényszerültem a dombóvári iskolától, és Kaposvár felé tájékoztódtam, nem ért váratlanul, sem felkészületlenül a kaposvári *Tanítóképző Intézet* igazgatóhelyettesének, *Rózsa Andrásnak* a megkeresése, hogy vállalnám-e az intézet meglehetősen rendezetlen, szétzilálódott könyvtárának vezetését.

Ezzel a pályakorrekcióval – 1964 februárjától – vált személyessé és rendszeressé a kapcsolatom az OPK-val, elsősorban a tanító- és óvóképző intézeti könyvtárak instruktorának, *Barta Józsefnének* a révén. Évente rendszeres szakmai találkozók a társintézményekben dolgozó kollegákkal – más-más helyszínen – tágították látókörömet, a könyvtári munka lényegi, tartalmi kérdéseire irányították figyelmemet. Így például 1968-ban – a bajai intézet és *Hegedűs András* igazgató úr szíves szervezésében a pedagógiai szakcsoportok vezetőivel közösen rendezett szakmai tanácskozásunkon – a tanítóképző intézeti hallgatók szakirodalmi és könyvtárhasználati ismereteinek hiányairól és a probléma szervezett megoldásáról értekezhettem, különös tekintettel az akkortájt megnövekedett súlyú záródolgozatokra. Érdeklődésem másik területe az alsó tagozatos tanulók olvasóvá, illetve könyv- és könyvtárhasználóvá nevelése volt, amihez a képző gyakorló iskolájában kaptam terepet és kitűnő munkatársakat. Feleségemmel közös publikációink – a *Tanító* mellett az IKT folytatását jelentő *Könyv és Nevelésben* jelentek meg, ami új és fontos kapcsolatot, személyes barátságot is hozott számomra a szerkesztő *Kisfaludi Sándor* személyében.

Néhány év múlva *Arató Ferenc* felkérésére a lap szerkesztőbizottságának is tagja lehettem, ami ismét bővülő kapcsolatokat, új tájékozódási irányokat jelentett. Ezekben az években erősödött meg érdeklődésem az iskolai könyvtárak működése – működésképtelensége! – kapcsán az iskola mint működő szervezet, a didaktikai-pedagógiai problémák és a közoktatás egésze iránt. Bizonyára ez is

közrejátszott abban, hogy 1969-ben felkérést kaptam az akkor szervezett *Somogy megyei Pedagógus-továbbképző Kabinet* vezetésére.

Az új intézmény alapfeladatai között – mind a pedagógusok ön- és továbbképzésének, mind az iskolai munka tartalmi korszerűsítésének elemi feltételeit illetően – nagy szerepet szántunk az egységesen kezelt és célszerűen fejlesztett iskolai könyvtáraknak és a felkészült – felkészített – iskolai könyvtárosoknak. E cél érdekében fogtuk össze az OPKM-mel karöltve az 1972-ben Siófokon rendezett országos tanácskozáson („*Baltoni beszélgetések*”) a kérdéssel foglalkozó szakembereket. A tanácskozáson elhangzottak „*A könyv és a könyvtár szerepe az oktató-nevelő munkában*” címmel *Kisfaludi Sándorral* közös szerkesztésünkben láttak napvilágot.

Még egy fontos „kapcsolatot” szeretnék ezekből az évekből felidézni. Neveléstörténeti érdeklődésem, helytörténeti kutatómunkám indított az újjáalakult *Magyar Pedagógiai Társaság* és a kibővült feladatkörű OPKM 1969. évi balatonfüredi konferenciáján való részvételre, amelynek témája a pedagógiai múzeumi gyűjtőmunka és a szerveződő országos pedagógiai múzeum feladatainak és lehetőségeinek számbavétele volt.

A történet következő fordulópontja 1981 áprilisa, amikor is a Magyar Pedagógiai Társaság küldöttközgyűlésének a Pedagógus Vendégotthonban rendezett fogadásán *Balázs Mihály*, az OPKM akkori főigazgatója nekem szegezte a kérdést: volna-e kedvem Budapestre telepedni, s elvállalni az intézmény múzeumi osztályának vezetését. Igent mondtam. A technikai kivitelezés azonban jó két évig elhúzódott, így csak 1983 nyarán lettem az intézmény munkatársa.